

Słowniczek

Dr Mateusz Salwa

1. **Biografia krajobrazu:** koncepcja odnosząca się do idei, że krajobrazy mają wymiar czasowy, zdefiniowany przez dynamikę relacji między ludźmi a ich środowiskiem.
2. **Dziedzictwo kulturowe:** zbiór materialnych obiektów oraz niematerialnych zjawisk, charakterystycznych dla danej grupy, społeczności lub społeczeństwa i podlegających ochronie prawnej.
3. **Dziedzictwo naturalne:** pomniki przyrody lub obszary o wyjątkowej wartości biologicznej, objęte ochroną prawną.
4. **Genius loci:** łaciński termin oznaczający „ ducha miejsca”. W mitologii rzymskiej odnosił się do bóstwa związanego z konkretnym miejscem. Obecnie termin ten jest używany do opisanie wyjątkowego charakteru (atmosfery) miejsca.
5. **Geografia humanistyczna** (geografia kulturowa): badawcze podejście do krajobrazów, analizujące relacje kulturowe i społeczne między krajobrazami a ludźmi, czyli sposoby, w jaki ludzie doświadczają krajobrazy.
6. **Kontemplacja/zaangażowanie:** dwa uzupełniające się podejścia, wynikające z dwóch różnych sposobów doświadczania krajobrazów. Kontemplacja polega na obserwacji wizualnej i sytuowaniu się poza krajobrazem, natomiast zaangażowanie oznacza aktywne, wielozmysłowe doświadczanie otoczenia.
7. **Krajobraz estetyczny:** krajobraz kulturowy lub naturalny postrzegany jako obiekt o wartościach estetycznych.
8. **Krajobraz historyczny:** obszar, którego granice wyznacza się na podstawie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego i który jest związany z jedną epoką historyczną lub kilkoma następującymi po sobie.
9. **Krajobraz kulturowy:** pojęcie po raz pierwszy wprowadzony na gruncie w geografii, gdzie „krajobraz” (niem. *Landschaft*; franc. *paysage*) odnosi się do „całości”, obejmującej zarówno elementy naturalne, jak i stworzone przez człowieka. W naukach humanistycznych i społecznych termin ten odnosi się do obszaru, który podlega wpływom człowieka, jest przez niego kształtowany, użytkowany i wartościowany.
10. **Krajobraz naturalny:** obszar wyodrębniony z otoczenia i definiowany jako złożony system obejmujący ukształtowanie terenu, glebę, wodę, skały i roślinność.
11. **Krajobraz-palimpsest:** termin „palimpsest” pierwotnie oznaczał nośnik (np. kartę pergaminu), użyty do zapisu więcej niż raz po wymazaniu wcześniejszego tekstu.

- Odniesiony do krajobrazu oznacza, że krajobraz składa się z wielu warstw historycznych, z których część została utracona, ale część nadal pozostaje widoczna.
12. **Miejsce:** termin oznaczający lokalizację (geograficzną, wyobrażoną, fizyczną itp.), która ma dla kogoś znaczenie pod jakimś względem.
 13. **Pamięć krajobrazu:** idea odnosząca się do faktu, że środowisko lub miejsce może zachować ślady przeszłości, co oznacza, że pozostało w dużej mierze niezmienione pomimo upływu czasu.
 14. **Przestrzeń:** termin ten, pierwotnie używany w matematyce i fizyce, został przejęty przez nauki humanistyczne i społeczne na oznaczenie trójwymiarowego środowiska, w którym zachodzą zjawiska fizyczne i społeczne.
 15. **Psychologia miejsca:** podejście teoretyczne badające psychologiczne aspekty i mechanizmy relacji między ludźmi a ich otoczeniem.
 16. **Semiotyka krajobrazu:** podejście badawcze traktujące krajobrazy jako system elementów dających się odczytywać jako elementy obdarzone znaczeniem.
 17. **Socjologia przestrzeni:** poddziedzina socjologii zajmująca się badaniem relacji między przestrzenią a normami społecznymi wspólnymi dla określonych grup, społeczności i społeczeństw.
 18. **Swojskość/obcość:** dwa sposoby, na jakie jednostka może doświadczać krajobrazu. Z punktu widzenia czynników determinujących jego walory estetyczne, kulturowe, społeczne, naturalne i inne, krajobraz może być postrzegany jako znajomy (przyjazny, rozpoznawalny) lub obcy (nieznany, groźny).
 19. **Terytorium:** wyraźnie określony obszar zajmowany przez określony gatunek lub społeczność.
 20. **Tożsamość krajobrazu:** unikalny charakter krajobrazu wynikający z jego cech naturalnych i/lub kulturowych, a także z jego historii, które to cechy odróżniają go od najbliższego otoczenia i innych krajobrazów.
 21. **Widok:** obszar widziany z punktu widokowego i zazwyczaj ceniony za swoje walory estetyczne (np. panorama lub pejzaż).
 22. **Zamieszkiwanie:** przebywanie w określonym miejscu, związane z osiedleniem się w nim i obejmujące stałą lub długotrwałą relację między osobą a otoczeniem.